

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2024-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato:	23-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2024 VÅR
Intern sensor:	(Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.:	277
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	10958
----------------------	-------

Egenerklæring *:

Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	29
Andre medlemmer i gruppen:	240

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

BACHELOROPPGAVE

Forebyggende arbeid mot mobbing i
barnehagen

“Hvordan forebygger barnehagelærere mobbing i barnehagen?”

Preventive work against bullying in the
kindergarten

“How do kindergarten teachers prevent bullying in the kindergarten?”

Kandidatnummer: 240 & 277

Emne: BACH301

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Barnehagelærerutdanning

Veileder: Kjerstin Sjursen

Innleveringsdato: 23.05.2024

Antall ord: 10958

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

Our bachelor will focus on the main research question *“how do kindergarten teachers prevent bullying in the kindergarten?”* as well as the sub question *“how do kindergarten teachers view the concept of bullying in a kindergarten context”*. Our focus will be on how kindergarten teachers use their knowledge and experience in the work to prevent bullying and how it all connects with the law. To do this we have chosen to use a qualitative methodology and interviews to explore what the kindergarten teachers associates with the word bullying and how they work to prevent it. We also want to see how they work preventively with keeping a focus on friendships and social interactions.

Threw interviewing some kindergarten teachers we will create a full picture on how the theory is working out in the selected kindergartens. Our research shows that all the informants have a similar understanding of the term “bullying” but that there are differences in which type of bullying there is out there. This assignment brings out how important it is to do preventive work, and that it is essential for identifying and how we choose to handle a situation withing the kindergarten group. All in all, this will highlight the kindergarten teacher`s point of view and experiences.

Forord

Å velge et tema for denne oppgaven var et lett valg, men det å skulle finne selve problemstillingen var mer krevende. Ettersom at fagfeltet er så bredt og det er mange ting man vil gå i dybden på. Etter å ha gjort litt undersøkning så vi nødvendigheten med å sette enda mer søkelys på dette temaet. Det er et utrolig relevant tema som har fått all for liten oppmerksomhet både i barnehagelærerutdanningen og i barnehagene. Gjennom utdanningen er dette et tema som har vært lite fokus på og noe vi har hørt lite om ute i praksis. Det viser seg at dette er noe som dukker mer og mer opp i samfunnet, hvor man kan se at synet på barn og barndom har endret seg gjennom årene. Dette er noe vi kan se gjennom egne erfaringer, men også gjennom intervjuene. Ut ifra dette har vi sett at det er noe som må forskes mer på, samt ha en større plass i barnehagelærerutdanning med tanke på hvordan man kan forebygge.

Vi ønsker å benytte muligheten til å takke vår kjære veileder Kjerstin Sjursen for hennes veiledning og støtte gjennom hele prosessen. Vi vil takke Kjerstin for hennes kritiske blikk, gode innspill samt oppmuntring til å stå på. Uten all den støtten og hjelpen vi har fått på veien ville ikke det vært mulig for oss å få gjennomført denne oppgaven.

Vi vil også takke alle barnehagelærerne som var villige til å delta i dette forskningsprosjektet, som har delt sine erfaringer og meninger med oss. Vi vil også takke familie og venner som har støttet oss igjennom denne tøffe og lærerike tiden. Til slutt ønsker vi å takke hverandre for mye motiverende ord, glede og ikke minst det gode samarbeidet vi har hatt gjennom hele bacheloren.

Innholdsfortegnelse

Innledning	6
1.1 Oppgavens oppbygning	6
1.2 Læreplanen	6
1.3 Barnehageloven & Rammeplanen	7
2.0 Teoretisk grunnlag	7
2.1 Ulike definisjoner på mobbing.....	8
2.2 Former for mobbing	8
2.3 Forebyggende arbeid	10
2.3.1 Sosial kompetanse	10
2.3.2 Lek og vennskap.....	11
2.3.3 Personalets rolle	12
2.3.4 Foreldresamarbeid	12
3.0 Metode	13
3.1 Valg av metode	13
3.2 Det kvalitative intervjuet.....	14
3.3 Valg av informanter.....	15
3.4 Behandling og analyse av data.....	15
3.5 Validitet og reliabilitet.....	15
3.6 Etske hensyn	16
4.0 Empiri.....	17
4.1 Definisjon av mobbing.....	17
4.2 Ulike former for mobbing	18
4.3 Forebyggende arbeid.....	19
4.4 Personalets rolle.....	20
4.5 Foreldresamarbeid	21
5.0 Drøfting.....	22
5.1 Definisjon av mobbing	23

5.2 Ulike former for mobbing	24
5.3 Forebyggende arbeid.....	26
5.4 Personalets rolle.....	27
5.5 Foreldresamarbeid	28
6.0 Avslutning	29
7.0 Litteraturliste	31
8. 0 Vedlegg	34
8.1 Vedlegg 1– Intervjuguide.....	34
8.2 Vedlegg 2 – Samtykkeskjema.....	35
8.3 Vedlegg 3 - Tillatelse fra sikt.....	38
8.4 Vedlegg 4 – informasjonsskriv.....	39

Innledning

Fenomenet mobbing har i løpet av de siste tiårene fått større oppmerksomhet internasjonalt innenfor politikk og forskning. Sentralt har det dreiet seg mest om barn i skolealder, men i løpet av de siste årene er det også knyttet opp mot barnehagesammenheng (Idsøe & Roland, 2017, s.13). Vi ser derfor viktigheten med å belyse dette temaet i barnehagekontekst.

Vår hovedproblemstilling er «*hvordan forebygger barnehagelærere mobbing i barnehagen*». I samsvar med hovedproblemstilling har vi laget en underproblemstilling som omhandler «*hvordan barnehagelærere oppfatter begrepet mobbing i barnehagekontekst*». Vi ønsker gjennom dette å undersøke hvordan barnehagelærere bruker den oppfattende og operasjonaliserte læreplanen, da dette kan knyttes direkte til vår problemstilling (Gunnestad, 2019, s. 155-156). Dette er ettersom at alle barnehagelærere skal forholde seg til det som står i lovverket, men det er dermed ikke sagt at alle arbeider likt ute i barnehagene.

For å kunne gjennomføre denne studien har vi fått hjelp av fire barnehagelærere som var villige til å stille som informanter og gi oss et innblikk i deres erfaringer knyttet til det forebyggende arbeidet mot mobbing. Gjennom å utføre denne forskningen vil vi kunne knytte informantenes erfaringer og observasjoner opp mot barnehageloven og rammeplanen, samt relevant teori. Vi vil kunne se på både ulikheter og likheter mellom informantenes barnehager.

1.1 Oppgavens oppbygning

I vår bacheloroppgave ønsker vi å fokusere på de sentrale begrepene mobbing og forebyggende arbeid. Vi har valgt å dele oppgaven vår i fem ulike hovedkapitler som består av underkapitler. I innledningen vil vi presentere problemstillingen vår samt hvorfor vi har valgt og ta for oss dette aktuelle temaet. Senere vil vi presentere relevant teori som er essensiell for vår problemstilling. I metodekapittelet beskriver vi forskningsmetoden vi har valgt å ta i bruk, samt innsamling, analyse og behandling av data. Deretter vil vi presentere våre funn og resultater i et eget kapittel sett i sammenheng med empiriske data. Til slutt avslutter vi med å oppsummere de mest sentrale funnene og knytter dem opp mot problemstillingen.

1.2 Læreplanen

Vår problemstilling handler om hvordan barnehagelærere forebygger mobbing, samt hvordan barnehagelærere oppfatter begrepet mobbing i barnehagekontekst. Som barnehagelærer er du lovpålagt til å forholde deg til det som står i læreplanen. John I. Goodland har delt læreplanen

inn i fem ulike nivåer, som brukes som et hjelpemiddel for å se på læreplanen som et dokument og et arbeidsredskap (Gunnestad, 2019, s. 155). Goodland har delt inn læreplanen slik; ideens læreplan, den formelle læreplan, den oppfattende læreplan, den operasjonaliserte læreplan og den erfarte læreplan. Ideens læreplan er hvordan en læreplan blir til, og hvilket innhold man ønsker å ha i den. Den formelle læreplan er planen som blir vedtatt, slik som rammeplanen og barnehageloven. Den oppfattende læreplan er hvordan en selv oppfatter det som står i læreplanen, i forhold til den bakgrunnen og erfaringen man har. Mens den operasjonaliserte læreplanen er det som blir gjennomført i praksis, i henhold til det som står i læreplanen. Den erfarte læreplan handler om opplevelsen og erfaringen til hvert enkelt barn basert på det som er nedfelt i læreplanen (Gunnestad, 2019, s. 155-156). I vårt tilfelle kan problemstillingen vår knyttes direkte til den oppfattede og operasjonaliserte læreplanen. Problemstillingen kan også knyttes indirekte til den erfarte læreplan, ved at det de ansatte forteller at de gjør i forbindelse med mobbing i barnehagen stemmer. Samtidig kan den ikke knyttes direkte til den erfarte læreplan ettersom at vi ikke har intervjuet barn.

1.3 Barnehageloven & Rammeplanen

Barnehageloven og Rammeplanen er forskrifter personalet i barnehagen skal arbeide etter og som de skal følge. Dersom et barn opplever krenkelser eller mobbing i barnehagen skal dette håndteres, stoppes og følges opp. I 2021 ble det innført tre nye paragrafer i barnehageloven som går ut på at barnehagen skal sikre et godt psykososialt barnehagemiljø. Dette er paragrafene som ble innført; § 41 nulltoleranse og forebyggende arbeid, §42 aktivitetsplikt og §43 skjerpet aktivitetsplikt dersom en som jobber i barnehagen, krenker et barn (Barnehageloven, 2005, §41-43). I 2017 ble det endringer i rammeplanen, hvor livsmestring og helse ble løftet frem som en egen grunnverdi. Barnehagen skal være en helsefremmende og forebyggende funksjon, samtidig som den skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11). Barnas psykiske og fysiske helse skal fremmes. Gjennom dette skal personalet støtte barna i å håndtere utfordringer, mestre motgang, samt bli kjent med egne og andres følelser.

2.0 Teoretisk grunnlag

Ettersom at vår hovedproblemstilling omhandler «*hvordan forebygger barnehagelærere mobbing i barnehagen*» samt underproblemstillingen vår «*hvordan barnehagelærere oppfatter begrepet mobbing i barnehagekontekst*» måtte vi se på teori som var relevant for

akkurat denne problemstillingen. For å gjøre dette var vi nødt til å grave dypere enn bare “Mobbing”, fordi det er nødvendig og finne materiale der hovedfokuset er på barnehagekontekst for at vi skal få det så konkret som mulig.

2.1 Ulike definisjoner på mobbing

Selve begrepet mobbing har ulike definisjoner ut ifra hvilket perspektiv man ser på det fra. Nå skal vi se litt nærmere på Dan Olweus sin definisjon. Olweus er en tidligere psykolog og forsker og han definerer begrepet mobbing som “En person er mobbet når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer” (Lund & Helgeland, 2020, s.15).

I denne definisjonen er det fokus på at de negative handlingene en utfører mot andre har en bestemt intensjon. Olweus har fokus på at det er individet som er “problemet” og for at en skal løse “problemet” så må en fjerne individet. Fra den tiden Olweus kom med sin teori har det kommet mer forskning og flere forskere har kommet ut med sine teorier. Nå i nyere tider er det kommet et forskningsprosjekt som tar for seg mobbing og som har utarbeidet en definisjon på mobbing som er knyttet opp mot arbeidet i barnehagen. Denne rapporten går under navnet «*Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen*». Deres definisjon er: “Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person” (Lund et al, 2015, s.45). Denne definisjonen er knyttet opp til at en skal se helheten i barnehagens totale lekemiljø og hvordan dette blir påvirket. Her er det også nødvendig at alle i personalet har en felles forståelse og kunnskap for at en skal klare å arbeide systematisk med å forebygge (Skogen, 2021, s. 47).

2.2 Former for mobbing

For at barnehagelærere skal kunne avdekke mobbing er det sentralt at de har kunnskap om hvordan barn blir involvert i mobbing. Dette er med på å hjelpe personalet å være i forkant og ha bedre kvalitet i det arbeidet som blir gjort for å forebygge mobbing (Idsøe & Roland, 2017, s.27). Gjennom tidligere forskning knyttet til mobbing i barnehagen, kan man se at mobbing foregår blant alle aldre i barnehagen, til og med blant de yngste barna (Lund, 2015 s. 13). Innenfor mobbing er det flere handlinger som spiller inn, men som påvirker hverandre. Ut ifra Olweus definisjon på mobbing som nevnt tidligere, kan vi se at det kan være en ubalanse i styrkeforholdet mellom barna.

Dette resulterer i at den som utføre mobbingen går etter et offer som hen opplever som svakere fysisk, men også psykisk (Idsøe & Roland, 2017, s.17). Det er derfor viktig at ansatte har kunnskap om det hierarkiet som oppstår blant barn i en barnegruppe og hvordan barna utnytter dette.

De ulike formene for mobbing klassifiseres som fysisk mobbing, verbal mobbing og relasjonell mobbing. Videre skal vi se nærmere på hva hver og en av disse innebærer og hvordan de knyttes opp mot hverandre. Den fysiske mobbingen ligger i ordet, at det er fysiske handlinger som blir utført mot en annen person. Dette kan være å dytte, skubbe, slå, rive leker fra et annet barn og sparke. Det motsatte av det fysiske er det verbale, som vil si ord som en uttrykker foran eller bak ryggen på andre. Disse kalles for fornærmelser, erting, kallenavn og trusler. Fysisk og verbal kan ofte henge sammen ved at en utfører det fysiske og deretter fyller på med ord. (Idsøe & Roland, 2017, s.29).

Relasjonell mobbing går mer inn på selve utestengingen fra det sosiale samspillet. Dette kan være at barna ekskluderer hverandre fra lek ved at noen går bort når et spesifikt barn kommer, spre rykter om barn eller voksne, men også det og ikke inkludere i samtaler og bevisst overse (Idsøe & Roland, 2017, s.29). Ut ifra at en har kunnskap om de ulike formene for mobbing kan det være lettere å identifisere, samt finne løsninger som egner seg best. Idsøe & Roland (2017) kommer med ulike tiltak på hvordan en kan arbeide forebyggende i barnehagen. Dette går ut på hvordan de ansatte skal gå frem for å sette inn de ulike tiltakene og hvilket ansvar det innebærer. Som barnehagelærer er du en del av barnas liv og det er dermed avgjørende at en sørger for at barna skaffer seg gode holdninger og verdier ovenfor de rundt seg, men også at man snakker med barna slik at man kan praktisere dette i hverdagen. Det er flere ulike måter som en kan jobbe med barn for å forebygge mobbing, her er det nødvendig at vi snakker sammen med barna om temaet. For å gjøre dette lettere for barna kan vi lage ulike aktiviteter som en gjør sammen, som at barna får være med på å lage regler for avdelingen, la de få prøve å løse ulike problemer sammen, men også vise de hva som er greit og ikke greit. For eksempel kan det å ha en samlingsstund der mobbing er et tema være en god start, her er det viktig å la barna få komme til ordet og få stille spørsmål, dette blir noe man gjennomfører med de eldre barna (Idsøe & Roland, 2017. s.29).

Gjennom leken til barna får de utforsket de vilkårene for mellommenneskelige samspill og de sosiale konstitusjonene ved å forhandle i leken. Denne forhandlingen innebærer roller, makt, inkludering og ekskludering. I barna sin lek kan de benytte seg av makt når de skal forsvare

sine egne rettigheter, men også for og kunne beskytte seg for at noen skal trenge seg inn i leken (Nergaard, 2021, s.160).

Ettersom at leken er barna sin sosiale måte å omgås med andre på, er det også med på å danne en opplevelse av tilhørighet og intersubjektiv bekreftelse. Derfor kan det å bli avvist eller utestengt gi en følelse av ensomhet, tristhet, men også følelsen av å ha blitt forlatt fra felleskapet (Nergaard, 2021, s.165). De barna som opplever å bli avvist fra leken gang på gang vil senere i utviklingen oppleve at det fremkaller sosiale emosjoner, som kan være med på å påvirke den sosiale atferden til dette barnet. Det å skulle prøve å gjenopprette denne sosiale kontakten kan være vanskelig for barn og derfor er det nødvendig å ha en trygg ansatt vedsiden av seg. Det er essensielt å ha en buffer som skal fungere inn på de negative ettervirkningene som denne typen stress skaper (Nergaard, 2021, s.165).

2.3 Forebyggende arbeid

I dette avsnittet skal vi se nærmere på forebyggende arbeid og hva det innebærer. Når man skal arbeide forebyggende med barn, er det nødvendig å skille problemet fra barnet i en helhet og heller fokuserer på å introdusere barna til de normene og verdiene man skal ha innad i barnegruppen. Mens man gjør dette, skal man ta avstand til de negative handlingene og mobbingen som utspiller seg. Når man skal jobbe forebyggende er en nødt til å løfte blikket til de som er tilskuere av situasjonen. Det er essensielt at de ikke får være med på å forsterke den negative atferden som utfolder seg. Personalet har en stor betydning i den forstand av å være gode rollemodeller for barna, samt oppmuntre til og vise de gode verdier som hver enkelt bærer (Idsøe & Roland,2017, s.47).

2.3.1 Sosial kompetanse

Sosial kompetanse er et sentralt begrep i barnehagen, som ofte brukes for å beskrive barns relasjoner. Sosial kompetanse er noe som en ikke er født med, men en tilegner seg via ulike erfaringer. Alle disse erfaringene danner til slutt et sosialt repertoar som barna tar med seg videre i utviklingen (Nome, 2019, s. 17). En kan observere at barn tester ut grenser spesielt på småbarnsavdelingen. Dette er et læringsområde som både pedagogene og foreldrene skal være bevisste og sensitive på for barnets læringsbehov. Barnehagen skal være med på å bygge opp hvert enkelt barn til å fungere godt sammen med andre, og de skal kunne føle seg betydningsfulle for det felleskapet de er en del av. For at dette skal fungere i praksis er man nødt å legge til rette for at barna kan utvikle den sosiale kompetansen. Den sosiale kompetansen består av ulike ferdigheter, holdninger samt kunnskaper som blir utviklet

gjennom det sosiale samspillet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.22-23). Barnehagen må dermed legge til rette for at de skal få en god utvikling av både vennskap og det sosiale felleskapet. Her skal en støtte barna sin selvfølelse, men også hjelpe med å håndtere balansen mellom å ta hensyn til behovene til de rundt seg, men også ivareta sine egne (Pape, 2020, s.26). Som barnehagelærer oppfatter man samspillene barna har dannet seg imellom på en annen måte enn hvordan barna oppfatter det selv. Barnehagelærere er med på å påvirke og regulere barns relasjoner i stor grad, men det er barnets opplevelse av situasjonen som til slutt utgjør læringsutbytte (Sommer, 2014, s. 127). Det er dermed viktig at barns perspektiv på verden står sentralt. Hvordan man som barnehagelærer oppfatter og tolker en situasjon kan ofte gjøre ting verre dersom man ikke tar barneperspektivet i betraktning.

2.3.2 Lek og vennskap

I rammeplanen for barnehagen står det at «Leken skal være en arena for barns utvikling og læring» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20). Som barnehagelærer har man ulike handlingsmuligheter som en bruker i møte med barna og deres lek. Selve leken skal kunne fungere som et pedagogisk verktøy uten at en fjerner eller begrenser den karakteren som den frie leken har dannet seg (Nome, 2019, s.23-24). Leken er en aktivitet som foregår “på liksom”, hvor barna går inn i en kreativ og fri tilstand der virkelighetens rammer oppheves (Lunde & Brodal, 2022, s. 107). Leken er en sentral del av barna sin hverdag. Og det er igjennom leken barna danner viktige og meningsfulle vennskap. Men det å skulle danne seg et vennskap er ikke like lett for alle og noen bruker gjerne lenger tid. Å danne et vennskap kan ta alt i fra dager, måneder til år for å utvikle seg (Pape, 2020, s.29).

Som barnehagelærer og ansatt i barnehagen har en som oftest en oversikt over hvilke barn som leker sammen og er mye i lag, og en har muligheten for å kunne danne nye vennskap og lekegrupper basert på dette. Men det er også essensielt å ha kunnskap om at ikke alle som leker sammen er venner. Om en skal se på noe av den nyere forskningen innenfor lek og vennskap i barnehagen kan man se at gode vennskapsforhold kan være en beskyttende faktor mot mobbingen. Dette er noe Lund & Helgeland (2016) mener burde være et pedagogisk prosjekt ute i alle barnehager og som barnehagelærer er med å støtte barna i de ulike vennskapene og gjennom utviklingen. Gjennom leken til barna utvikles også den sosiale kompetanse som er avgjørende for å fungere i hverdagen som nevnt ovenfor. Hvordan henger egentlig lek og vennskap sammen i hverdagen til barna? For å kunne svare på dette er en nødt til å se på de ulike vennskapene som er dannet innenfor den aktuelle barnegruppen, samt hvor de ulike konfliktene oppstår og hvilke løsninger barna kommer med og hvordan

disse blir utført. For at barna skal klare å danne disse vennskapene er det sentralt at de får møtes jevnlig over tid og at de her kan dele det samme fokuset. Dette er noe som barn gjør sentralt i leken ved at de har samme fokus i for eksempel toddlerlek og rollelek. Det å få være en del av et lekende samspill, samt et felleskap har en stor påvirkning på hvordan barna opplever barndommen og hvor god den blir (Pape, 2020, s.31).

2.3.3 Personalets rolle

I rammeplanen for barnehagen står det at «den pedagogiske lederen skal veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s.16). Det er derfor avgjørende at man som pedagogisk leder er bevisst på hvordan man møter de barna som er eller har vært utsatt for mobbing.

Derfor må man være tilstedeværende og observere barns samspill og relasjonen som utspiller seg mellom barna, samt involvere seg i leken, både som deltaker og veileder i lekens sosiale forhandlinger (Nergaard, 2021, s. 172). De ansatte må være sensitive og oppmuntre barna til raushet og problemløsning, i tillegg til å støtte barna gjennom dialog til å forstå sine egne og andres følelser og intensjoner. I situasjoner hvor et barn er blitt utestengt fra lek eller mobbet på andre måter, er det essensielt at den ansatte klarer å forklare barna på en forståelig måte årsakssammenhengen mellom egen atferd og andres følelser. Ved å arbeide på denne måten hjelper man barna å sette ord på følelsene sine og hjelper dem i å forstå andre barns følelser. Det er personalets ansvar å fremme et inkluderende miljø og sørge for at alle barn kan delta og erfare glede i leken (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20).

2.3.4 Foreldresamarbeid

I Barnehageloven står det i §1 at «barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (Barnehageloven, 2005, §1). Dette viser at foreldresamarbeid spiller en sentral rolle i det forebyggende arbeidet mot mobbing.

Som barnehagelærer møter en mange ulike foreldre i løpet av en barnehagehverdag, og det er vår plikt å danne en god relasjon med foreldrene. For at denne relasjonen skal utvikles er det nødvendig å utvikle relasjonskompetanse, som innebærer å forstå og samhandle med de vi møter, på en hensiktsmessig og god måte (Glaser, 2023, s. 121). Som barnehagelærer er det nødvendig å finne og løfte frem foreldrenes ressurser, samt bidra til at foreldrene opplever seg viktig for barnet sitt og som en del av fellesskapet (Lund & Helgeland, 2020, s. 153). Dersom foreldrene til et barn kommer med en bekymring om at deres barn ikke har et godt og trygt

barnehagemiljø, er det barnehagen sin plikt til å undersøke dette (Glaser, 2023, s. 75). Det er i slike situasjoner det er avgjørende at man som barnehagelærer ikke legger all skylden knyttet til barnets atferd over på foreldrene, ettersom at det er barnehagens ansvar å aktivt vise barna hvilke holdninger og verdier man skal ha (Sjursen, 2021, s. 131).

Det er viktig at vi tar det foreldrene sier på alvor. Som barnehagelærer er det vår plikt å anerkjenne at alle foreldre er forskjellig, og vi må møte dem på deres premisser, med anerkjennelse, gjensidig og likeverd som styrende prinsipper (Lund & Helgeland, 2020, s. 153). Foreldrene skal føle seg akseptert og tatt på alvor. Barnehagen har et ansvar for å ha klare strategier på hvordan de tar kontakt med foreldre/foresatte til alle parter involvert i en mobbesituasjon. Det er også anbefalt at foreldre/foresatte blir informert om planer for hvordan man forebygger, fanger opp og stopper mobbing (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 15). Ved å dele kunnskap med foreldrene om begrepet mobbing og hvordan man arbeider for å forbygge det, vil det gjerne gjøre det lettere for dem å ta opp en bekymring knyttet til eget barn.

3.0 Metode

For å kunne finne svar på hovedproblemstillingen «*hvordan forebygger barnehagelærer mobbing i barnehagen*» og underproblemstillingen «*hvordan barnehagelærere oppfatter begrepet mobbing i barnehagekontekst*», så var vi nødt til å finne en metode som egnet seg for oss. En forskningsmetode er et verktøy eller et redskap som kan hjelpe oss med å få svar på ulike forskningsspørsmål (Larsen, 2020, s. 17). Ved bruk av et slikt verktøy kan man få svar på spørsmål og tilegne seg ny kunnskap, samt vitenskap innenfor et felt.

3.1 Valg av metode

Hvilken metode man velger å bruke i et forskningsprosjekt har mye å si for hvordan man innhenter informasjon, organiserer og tolker den (Larsen, 2020, s. 17). Ifølge Grønmo (2016, referert i Larsen, 2020, s.17) kan metode defineres slik: “metodene angir hvordan vi skal fremskaffe kunnskapen og utvikle teoriene, og hvordan vi skal sikre at kunnskapen og teorien oppfyller kravene til en vitenskapelig kvalitet og relevans på det aktuelle fagområdet”. Det er vanlig å dele metode opp i to hovedtyper; kvantitativ metode og kvalitativ metode.

Kvantitativ metode vektlegger antall og utbredelser, mens kvalitativ metode sier noe om kvalitative (ikke-tallfestbare) egenskaper hos informantene (Larsen, 2020, s. 25). Ved å ta i bruk den kvalitative metoden kan vi undersøke om informantene tar i bruk den erfarte læreplan, noe som kan knyttes indirekte til vår problemstilling. Ved at det informantene

forteller oss om deres forebyggende arbeid stemmer. Derfor har vi valgt å ta i bruk kvalitativt intervju.

3.2 Det kvalitative intervjuet

I et kvalitativt intervju ønsker vi som forskere å få innsikt i informantenes meninger, erfaringer og følelser (Larsen, 2020, s. 98). En intervjusituasjon er ofte sett på som en asymmetrisk relasjon. Det handler om at vi som forskere tar initiativet til intervjuet og det er vi som stiller spørsmålene, samt definerer hva intervjuet skal handle om (Larsen, 2020, s. 98). Vi stiller oss i et konstruktivistisk perspektiv når det kommer til intervjuene. Dette er ettersom at vi som forskere er med på å påvirke den sosiale interaksjonen mellom oss og informantens utvikling av kunnskap og som bidrar til å utvikle perspektiver på informantens tidligere erfaringer (Larsen, 2020, s.99). Samtidig gir også informantene uttrykk for erfaringer, kunnskaper og synspunkter som reflekterer hans eller hennes sosiale og kulturelle omgivelser (Larsen, 2020, s. 99).

Vi har valgt å ha strukturerte intervjuer som befinner seg innenfor den kvalitative intervjuemetoden. Ved bruk av denne metoden er det ferdig formulerte spørsmål med åpne svar. Gjennom å ha en intervjuguide gir det oss et godt grunnlag for å dekke problemstillingen og temaene som inngår i den (Larsen, 2020, s. 99). Alle informantene blir stilt de samme spørsmålene i lik rekkefølge. Fordelen med å ha strukturerte intervjuer er at en reduserer informasjonsmengden slik at det blir lettere å håndtere materialet i etterkant (Larsen, 2020, s. 99). Metoden sikrer også at alle informantene svarer på de samme spørsmålene, noe som gjør det enklere å sammenligne. Før vi skulle ut å intervju måtte vi utarbeide en intervjuguide. Vi har tatt inspirasjon fra en annen bachelor (Horseng, 2021, s. 37-38) når vi lagde spørsmålene til intervjuguiden. Vi formulerte spørsmålene slik at de passet best mulig til vår problemstilling og temaene som henger sammen med den (se vedlegg 1). Videre lagde vi et samtykkeskjema med informasjon om forskingsprosjektet som informantene skulle signere før vi kunne starte intervjuet (se vedlegg 2). Vi ønsket å ta i bruk lydopptaker under intervjuene og måtte dermed fylle ut et digitalt meldeskjema, som vi sendte inn til SIKT der de gjør en vurdering om intervjuet vi har planlagt fyller kravene til det som står i personvernet (se vedlegg 3). Mens vi ventet på svar fra SIKT lagde vi et informasjonsskriv som vi sendte ut til barnehagene for å informere om hva forskingsprosjektet vårt handler om (se vedlegg 4). Vi har avtalt å gjennomføre alle intervjuene i barnehagen, samt til de tidene som funket best for hver enkelt barnehage. Ettersom at vi vet at barnehagehverdagen er svært hektisk fant vi ut at det var best å la

informantene finne tider som var optimale. Vi satte oss en tidsramme på hvor lang tid vi tenkte det kom til og ta slik at de kunne formidle dette til resten av personalet. Vi valgte å løse intervjuene ved å dele opp spørsmålene mellom oss, slik at det skulle bli mer flyt i samtalen. Når en av oss stilte spørsmål, kunne den andre komme med oppfølgingsspørsmål dersom det var nødvendig. Ved å gjøre det på denne måten sikrer vi at vi får med oss eksakt hva kandidatene fortalte under intervjuet (Larsen, 2020, s.98).

3.3 Valg av informanter

Før vi kunne gå ut å intervjuer var det nødvendig å ha kandidatene på plass (Larsen, 2020, s.38-41). Prosessen med å velge ut informanter gjorde at vi stod igjen med seks informanter, men ettersom to av informantene ga oss tilbakemelding for sent, valgte vi de bort. Alle de fire informantene er utdannet barnehagelærere og jobber per nå i stillingen som pedagogisk leder. Ettersom det var krevende å finne informanter valgte vi å kontakte barnehagelærere som vi har kjennskap til. For å komme direkte i kontakt med de vi ville intervjuer valgte vi å ringe ut i barnehagene etter å ha sendt en e-post med informasjon. Alle fire informantene har ulik lengde med arbeidserfaringer i yrket som gjør at en får ulik informasjon som kan være nyttig når det kommer til hvordan de har valgt å jobbe. Av disse fire barnehagelærerne var det to som jobbet i samme barnehage, men på ulik avdeling mens de to andre var i ulike barnehager. Alle intervjuene ble gjennomført individuelt ettersom man vil unngå påvirkning (Larsen, 2020, s.). Vi stod igjen med dette utfallet ettersom det var krevende å få tak i to barnehagelærere fra hver barnehage.

3.4 Behandling og analyse av data

Etter gjennomføring av intervjuene, transkriberte vi og hørte igjennom lydopptakene våre for så å analysere og fange opp den nødvendige informasjonen. For å transkribere valgte vi å benytte oss av et transkriberings program (<https://autotekst.uio.no/nb>). Vi har valgt å kategorisere spørsmålene våre i intervjuene ved bruk av overskrifter (se vedlegg 1). I etterkant vil vi lettere kunne se og sammenligne funnene opp mot relevant teori.

3.5 Validitet og reliabilitet

Validitet og reliabilitet er nødvendig å vurdere gjennom hele forskningsprosessen, og starter allerede når vi begynner å planlegge utvalg og datakategoriene vi vil ha fokus på. Validitet i kvalitative undersøkelser handler om troverdighet, bekreftbarhet og overføringsverdi. I slike undersøkelser er det grunnleggende at dataene vi har samlet inn er relevant for problemstillingen som undersøkes (Larsen, 2020, s. 93). Det vil da si at metoden som brukes

for å undersøke problemstillingen vår er relevant og gyldig. Dette er fordi vi har informant med relevant og faglig kompetanse. Dette gjør at vi kan danne et grunnlag fra noen barnehagelæreres virkelighetsbilde, og hvordan de fire oppfatter mobbing i noen barnehager. Ettersom at vi sammen har transkribert opptakene ved hjelp av et transkriberingsprogram (<https://autotekst.uio.no/nb>) etter hvert intervju, danner vi et godt datagrunnlag hvor vi har lik dybekunnskap om materialet vi har samlet inn, noe som er med på å bidra til høyere validitet. Men en potensiell feilslutning kan være at dataene farges og kan bli svekket av hvordan spørsmålene under intervjuet stilles. For å validere våre spørsmål valgte vi å kjøre en testrunde med noen medstudenter for å sikre oss at spørsmålene var konkrete (Larsen, 2020, s.53).

Relabilitet viser til nøyaktighet og pålitelighet, som vil si at undersøkelsen vår er pålitelig og det har ligget nøyaktighet til grunn i prosessen (Larsen, 2020, s. 94). Sikring av høy relabilitet i kvalitative undersøkelser er ikke like enkelt som i kvantitative undersøkelser. I intervjuet er det stor mulighet for at informanten påvirkes av situasjonen og intervjueren, som dermed kan ha betydning for det som sies der og da (Larsen, 2020, s. 95). En potensiell feilslutning i vår oppgave er at informanten kan ha blitt påvirket av tidsbruken. Dersom en informant føler den ikke har tid til intervjuet vil det spille inn på svarene informanten velger å gi oss. En annen potensiell feilslutning i vår undersøkelse er utvalget av informanter. Det er et lite utvalg på fire informanter noe som gjør at vi ikke kan bekrefte at det er slik i alle barnehager, men kun hos de som har et lignende utgangspunkt. Samtidig så styrkes påliteligheten i vår oppgave gjennom at metoden er kvalitativ og informantenes faglige bakgrunn.

3.6 Etske hensyn

I et forskingsarbeid er det ofte kontakt med mennesker gjennom intervju eller observasjon. Det er viktig at vi tenker på hvordan vi møter disse menneskene, hvordan vi informerer dem, hvilke spørsmål vi stiller, samt hvordan vi behandler informasjonen vi har mottatt (Larsen, 2020, s. 15). I vårt forskingsarbeid må vi forholde oss til de etiske retningslinjene til NESH (2006, referert i Larsen, 2020, s. 15) som er: personopplysninger, informert samtykke, samt konfidensialitet. For å overholde retningslinjene knyttet til informert samtykke har vi lagd et samtykkeskjema, hvor informanten får informasjon om at den til enhver tid kan trekke fra undersøkelsen (se vedlegg 2). Vi informerer også informantene i samtykkeskjema om at all personinformasjon vil bli anonymisert og personopplysningene vil tilintetgjøres. Vi har derfor valgt å referere til hver informant ved bruk av et nummer samt det kjønnsnøytrale pronomenet «hen». Som nevnt tidligere har vi valgt å ta i bruk lydopptaker i våre kvalitative

intervju. Dette er for å få tak i de perspektivene som intervjupersonen beskriver så saklig og fullstendig som mulig. Ettersom at stemmen er personopplysninger har vi som nevnt tidligere søkt til SIKT for å få lov til å ta i bruk lydopptaker under intervjuene (se vedlegg 3).

Gjennom hele veiledningsprosessen valgte vi å holde både barnehager og informanter helt anonyme ovenfor veileder. Dette ble gjort for å opprettholde personvernet til alle de involverte.

4.0 Empiri

Her vil vi presentere innsamlet data som vi finner relevant for oppgaven, samt beskrivelser av hvert enkelt tema. Her vil informantenes assosiasjoner på mobbing, hvilke former for mobbing som dominerer i informantenes barnehager, hvordan de arbeider forebyggende mot mobbing, personalets rolle i det forebyggende arbeid, samt deres synspunkter knyttet til foreldresamarbeid komme frem. Igjennom presentasjonen av våre data vil vi tiltale hver informant som informant 1,2,3 og 4 for å anonymisere kildene våre i henhold til personvernet. Under har vi lagt ved en oversikt over hver enkelt informant med utdanning og år i yrket.

Informantkode	Utdanning	Erfaring
Informant 1	Barnehagelærer	6 år
Informant 2	Barnehagelærer	14 år
Informant 3	Barnehagelærer	23 år
Informant 4	Barnehagelærer	11 år

Figur 1: Sortert etter intervjurekkefølge

4.1 Definisjon av mobbing

I vår undersøkelse om assosiasjonene barnehagelærere har til mobbing, har vi fått en innsikt fra fire informanter med ulike assosiasjoner. Informant 1 assosierer mobbing med *«gjentatte negative handlinger, som er bevisste mot et enkelt barn. Det dreier seg ofte om maktforhandlinger i barnegruppen»*. Hen understreker viktigheten med å være klar over at det ofte ligger en bakgrunn for hvorfor barnet handler slik som det gjør. Informanten forteller også at hen har observert mobbing på både småbarn og storbarn avdeling. Informant 2 har en annen tilnærming til mobbing, ettersom at hen mener barna er for små til å utføre mobbing. Hen forteller at *«det handler om å ikke være en del av fellesskapet, men også at barna er en del av en læringsprosess der de skal finne ut av at de er et eget individ»*. Hen utdyper med at barna ikke har en intensjonell vond hensikt, men at det handler mer om å utrykke seg.

Informant 3 assosierer mobbing med «å stenge et barn ute fra lek, overse og ikke svare når noen snakker til deg». Hen legger vekt på at dette er en gjentatt negativ atferd knyttet til et barn og at det er noe som skjer over tid. Informant 4 beskriver ikke hva hen legger i mobbing konkret, men at dette er et fenomen som ligger mer naturlig for barna i de senere generasjonene. Hen utdyper med «at barna er blitt mer urolige og egoistiske som gjør at de går fortere over i å bruke makt til å få det som de vil».

Vi kan se at informantene har ulike assosiasjoner til mobbing, men at informant 2 skiller seg ut ved at hen mener det er en del av læringsprosessen til barna. Samtidig er alle informantene inne på at «det handler om negative handlinger som blir utført mot et enkelt barn». Disse assosiasjonene vil gjerne være basert på hvor mye erfaring med temaet mobbing informantene har opplevd i sine barnehager.

4.2 Ulike former for mobbing

Informant 1 observerer at det er «den systematiske og skjulte mobbingen som dominerer blant barna spesielt i uteleken». Hen nevner en situasjon der et barn viser interesse for å være med i leken, men blir avvist gang på gang. Når dette barnet først får være med i leken får hen aldri en betydningsfull rolle i leken, men heller noen som blir herjet rundt med. I denne sekvensen nevner informant 1 at når man ser dypere i leken kan man se at det er systematisk hvem som er sjefen, og hvordan hen utnytter makten sin mot de yngre barna, men på overflate nivå vil det gjerne se ut som en god lek.

Informant 2 opplever ikke at situasjonene som utspiller seg er direkte knyttet til mobbing, men mer direkte handlinger som går utover de yngre barna. Dette dreier seg gjerne om maktforholdet mellom de eldste og yngste i barnegruppen. Hen nevner at man har situasjoner med «viss jeg dytter dette barnet så vet jeg at det faller» og at dette gjerne gjentar seg over tid med det samme barnet. Videre påpeker hen at det er i slike situasjoner at man som ansatt må gå inn i situasjonen, forklare og vise for barna at dette ikke er greit. Dette gjør de ved å ta i bruk modelløring sammen med barna.

Informant 3 forteller at hen observerer at det er «en pågående kulturendring i barnegruppen». Hen nevner at barna viser en type atferd knyttet til vikarer og studenter, som ikke er bra. Hen forteller om en situasjon hvor en student kommer i barnehagen, og hen blir møtt med «Hei, du, din dust!», istedenfor «Hei». Nevner at det har blitt en kultur i barnegruppen «å møte studenter og vikarer med en slik tone og atferd».

Informant 4 observerer en *«tydelig forskjell mellom guttene og jentenes måte å mobbe på»*. Hen forteller at guttene er mer direkte og fysiske, mens jentene er mer relasjonelle. Hen gir et eksempel på at det er tre jenter som leker i lag så sier to av dem til den tredje *«kan du gå og hente en bøtte?»* og mens den jenten gjør det så stikker de to andre bort. Dette er da en mer relasjonell måte og gå frem på, ved at de bevisst har en handling som de vil utføre.

Vi kan se at blant alle informantene er det er ulike former som utspiller seg i de ulike barnegruppene. Dette vil være basert på ulike størrelser på gruppen, men også aldersforskjeller. Informantene får frem viktigheten med at *«for at vi skal kunne håndtere ulike former for mobbing må man se på hver enkelt sak og deretter finne en løsning»*. Disse løsningene vil gjerne være basert ulikt avhengig av situasjon, erfaring, tid og bemanning.

4.3 Forebyggende arbeid

Gjennom samtale med flere barnehagelærere har det kommet frem flere ulike måter man kan jobbe forebyggende mot mobbing. Alle har et felles mål om at barnehagen skal være en trygg og inkluderende plass for alle barn.

Informant 1 fokuserer på deres opplevelse med et forebyggingsverktøy som er et hjelpemiddel for barnehager og skoler i kommunen. Hen nevner at *«forebyggingsverktøyet har hjulpet oss til å bli enda mer bevisst på hva som man faktisk kan kategorisere som mobbing»*. Hen går også inn på hvordan de forebygger, ved å ha åpne samtaler med barna om følelser og sette ord på de følelsene. Hen nevner også at når det oppstår en mobbesituasjon så er man pliktig til å informere styrer ettersom at alle barn har rett på et godt og trygt barnehagemiljø.

Informant 2 går inn på hvordan de jobber med egne holdninger og gi hverandre positive og kritiske tilbakemeldinger for å kunne forbedre kvaliteten på arbeidet. Informanten fokuserer mye på voksenroller og dens betydning i samspillet med barna. Hen går inn på hvordan de arbeider med et kartleggings skjema. Gjennom å benytte seg av et slikt kartleggings skjema vil de få en klarere oversikt over hvordan relasjonene er mellom de ansatte og barna på avdelingen. Hen nevner at her vil de også fokusere på ulike situasjoner i løpet av dagen for å kunne fange opp om det er noen barn som blir mindre sett av de ansatte og ut ifra dette vil de kunne sette inn tiltak.

Informant 3 understreker viktigheten med at *«vi skal være tett på barna og vite hva som skjer»*. Dette arbeider de med i det daglige og jobber spesifikt mot at det skal være et godt miljø. Hen legger vekt på at dersom noen spør om å få være med i leken, så skal man

inkludere. Man skal svare når noen snakker til deg og alle barna skal ha noen å leke med. Videre forteller hen at det er viktig at en har forståelse for, og at alle respekterer hverandre selv om en er forskjellig. For å sikre at alle har en god relasjon til noen, bruker de et kartleggingsskjema.

Informant 4 legger stor vekt på «*at vi sikrer at alle barn har en god relasjon til noen*». Ved bruk av et «hakkebakkeskogen»-regelsett, sikrer de at barna får medvirke i sin hverdag og hvordan de vil ha det på avdelingen. Gjennom at «*barna har sagt seg enig i reglene og de vet at det er dem som har laget dem, blir de også nødt til å følge dem*». Hen forklarer at de refererte mye tilbake til regelsettet når de snakker om mobbing i barnehagen. Hen forklarer også betydningen med å være til stede i leken og være tilgjengelig for barna. Til slutt nevner hen at de bruker et kartleggingsskjema for å sikre at alle barna har gode relasjoner til noen.

Blant alle de 4 informantene kan vi se ulike metoder for å forebygge, men vi ser også noen likhetstrekk. Informantene er alle enige om at «*det er viktig å sikre at barna har en god relasjon til noen og dette sikrer vi gjennom å bruke et kartleggingsskjema*». Ved at kartleggingsskjema er en gjenganger blant informantene, viser det oss at det er et universelt verktøy i barnehagene.

4.4 Personalets rolle

Gjennom samtale med barnehagelærere om hvilken rolle personalet har i arbeidet med forebygging av mobbing, har vi sett at det er likheter blant de fleste av informantene, men at det likevel er noen som tenker annerledes.

Informant 1 sier at «*vi har et bredt fokus på nulltoleranse for mobbing*» og er noe som de aktivt jobber mye med. Hen går innpå at en skal respektere barna sine grenser i lek og at det er ikke alle barn som passer sammen og de barna som uttrykker at de vil leke alene skal få lov til det. Grunnleggende og avgjørende at vi i personalet har samme innfallsvinkel på hvordan vi skal bekjempe mobbingen. Hen nevner også at «*vi jobber for å få frem viktigheten av å ha et godt arbeidsmiljø*» og at dette er med på å lage en god atmosfære inne på avdelingen ettersom dette påvirker både barn og ansatte.

Informant 2 utdyper at «*personalet har all betydning når det kommer til hvilket forhold man har til forebygging av mobbing og at det er viktig at man tenker over hvordan man er som rollemodell for barna*». Hen går innpå at de har benyttet seg av et program der de filmer seg selv i ulike situasjoner for så å reflektere over det etterpå. Her vil de kunne se hvor deres fokus ligger og om det er enkelte barn som blir oversett. Hen nevner at dette har vært en

effektiv måte for å få sett seg selv fra et annet perspektiv. Til slutt nevner hen at *«vi skal kunne gi tilbakemeldinger til hverandre på avdelingen»* om de observerer at andre gjør noe som ikke er greit ovenfor barna.

Informant 3 vektlegger voksenrollen og utdyper videre med *«det er utrolig viktig med et påskrudd personale»*. Dersom personalet ikke er påskrudd, vil det være større sannsynlighet for at mobbing oppstår. Hen understreker at barn trenger rammer, veiledning og tydelige voksne. Det er dermed at man som personale er tilstedeværende og har kunnskap til å kjenne igjen hva som er i ferd med å skje. Hen utdyper med å fortelle om hvor betydningsfullt det er å ha gode relasjoner til alle barna og at man skal vite hva de holder på med.

Informant 4 poengterer viktigheten med at *«vi skal ha åpne dialoger med barna og danne en god relasjon»*. Hen setter fokus på at barna skal føle at de kan komme til oss uansett hva det måtte være. Hvordan vi som ansatte reagerer har mye å si i forhold til om barna føler de kan komme til oss eller ikke. Det er derfor essensielt at vi vet hvordan vi skal reagere og er bevisste på hva vi gjør i situasjoner hvor det oppstår mobbing. Hen forklarer at dersom barna føler at vi tar dem på alvor er det større sannsynlighet for at de tørr å komme til oss. Hen understreker at personalets handlinger spiller en sentral rolle inn i barns verden.

Vi kan tydelig se at alle 4 informantene fokuserer på voksenrollen og dens betydning i arbeidet mot å forebygge mobbing. Informant 1 derimot skiller seg ut ved at hen er den eneste som benytter seg av begrepet nulltoleranse i denne sammenheng. Samtidig har alle informantene en fellesforståelse om at *«vi skal ha fokus på godt arbeidsmiljø og gode relasjoner bland ansatte og barn»*. Ut ifra disse synspunktene vil vi kunne se helheten og betydningen av å være bevisste på egne holdninger og samspill for å forebygge mobbing.

4.5 Foreldresamarbeid

Foreldresamarbeid er et sentralt tema for de som arbeider i barnehage, ettersom det er foreldrene som er med barna den tiden de ikke er i barnehagen. Vi spurte derfor de fire intervjukandidatene litt om hva de vektlegger i foreldresamarbeid og hvordan man danner en god relasjon til foreldrene i gode og vonde situasjoner.

Informant 1 snakker om viktigheten av å ha et godt forhold til foreldrene for at en skal kunne ta disse vanskelige samtale. Forteller at alle familier er ulike og man må derfor møte de med gjensidig respekt. Hen går innpå at *«man gjerne har litt tettere arbeid med de familiene som sliter med at deres barn blir utsatt eller at det er deres barnet som utsetter noen for*

mobbing». Møte foreldre med forståelse og respekt og forklare at man vil hjelpe og at man ikke er ute etter å ta dem på noen som helst måte. Være åpen og ærlig om situasjonen og ikke legge skjul på hva som skjer.

Informant 2 nevner at *«vi samtaler med foreldrene dersom det oppstår situasjoner i gruppen med barn, men at det finnes ikke en felles plattform der vi samarbeider med foreldrene»*. Hen nevner at til vanlig så snakker de mest med foreldrene om hvordan de jobber med å forebygge slike hendelser. Til slutt går hen innpå at *«det er viktig at vi er så ærlig som man kan og ikke legger skjul på noe»* og ut ifra dette finne ut hva som ligger bak. Her er det avgjørende å ha gode relasjoner med foreldrene slik at man kan få vite om det er noe som har skjedd på hjemmebanen som kan være årsaken. Hen utdyper dette med å nevne at man forklarer foreldrene at det ikke er noe feil på deres barn, men at man sammen skal finne en vei slik at det kan bli bedre.

Informant 3 legger vekt på betydningen av *«å ha en åpen dialog med foreldrene om det som skjer i barnehagen»*. Hen forklarer at alle foreldre er ulike, noe man må ta i betraktning i forhold til hvordan man møter dem og hvordan man skal ta opp ting. Hen forteller at det beste er om man har foreldrene med på laget, spesielt i saker som omhandler mobbing. Men det er ikke noe man kan garantere og derfor må jobbe utifra hva man observerer. Hen forklarer at *«om det oppstår en mobbesak/situasjon er det viktig at vi tar den samtalen selv om den kan bli vanskelig»*.

Informant 4 fremhever den daglige dialogen man har med foreldrene i hente- og bringe situasjonene. Hen setter fokus på viktigheten med *«at vi er ærlige og åpne med foreldrene»*. Det er nødvendig at *«vi forteller ting slik som det er»* og ikke pynter på sannheten. Hen forteller oss at den daglige kontakten betyr alt, og at det er derfor sentralt at vi skaper en god relasjon til foreldrene som gjør at de blir trygge på oss.

Alle informantene er enige om at *«vi må være så ærlige og åpne som vi kan og det er viktig at vi ikke legger skjul på at noe skjer»*. Dette viser hvor grunnleggende det er å ha en god relasjon med foreldrene helt fra starten av og at man med hjelp av dette vil kunne lettere løse ulike situasjoner som oppstår sammen med foreldrene.

5.0 Drøfting

Hovedproblemstillingen i dette forskningsprosjektet er, *«Hvordan barnehagelærere forebygger mobbing i barnehagen»*, og underproblemstillingen er *«hvordan barnehagelærere*

oppfatter begrepet mobbing i barnehagekontekst». Det er essensielt for å forstå hvordan det arbeides praktisk med dette fenomenet i barnehagen. Ettersom at problemstillingen vår kan knyttes direkte til den oppfattede læreplan, vil vi få et innblikk i hvordan informantene arbeide forebyggende utifra deres erfaring og bakgrunn (Gunnestad, 2019, s. 155-156). I denne bacheloren vil vi kunne få se ulike perspektiver fra ulike barnehagelærere som er med på å gi oss en dypere forståelse av mobbing i barnehagen i denne bacheloroppgaven.

5.1 Definisjon av mobbing

Når vi drøfter relevant teori opp mot funnene fra intervjuene, oppstår det en faglig og spennende forståelse av hvordan teorien blir tatt i bruk i praksis. Det kommer frem at deres forståelser av mobbing er ganske lik, men samtidig varierende, som avhenger av deres erfaring. Informant 1 & 3 assosierer mobbing med negative handlinger som er bevisst rettet mot et enkelt barn. Videre går informantene inn på at det dreier seg om maktforhandlingen i barnas lek, som går innpå både de fysiske, men også psykiske handlingene som utspiller seg blant barna. Assosiasjonene informant 1 & 3 har knyttet til mobbing kan vi se henger sammen med Olweus sin definisjon av mobbing (Lund & Helgeland, 2020, s.15) gjennom at informantene presiserer at dette er bevisste negative handlinger rettet mot enkelte barn som skjer over tid. Dette er med på å gjøre oss oppmerksom på at noen barnehagelærere støtter seg på Olweus sitt begrep fra 2006, mens nyere syn setter lys på barnehagens psykososiale lek og læringsmiljø (Lund et al, 2015, s. 45).

På den andre siden kan vi se at informant 2 assosierer mobbing med en opplevelse av å ikke være inkludert i felleskapet, noe som samsvarer med den nyere tolkningen av mobbing i barnehagesammenheng, som man kan se gjennom forskningsrapporten «Hele barnet, hele løpet; mobbing i barnehagen» (Lund et al, 2015). Forskningsrapporten ser på mobbebegrepet fra et barneperspektiv og har definert mobbing utifra barnets opplevelse, noe informant 2 også gjør.

Samtidig legger også informant 2 vekt på at det er en del av barnas læringsprosess hvor dem skal bli kjent med seg selv som et eget individ. Dette får oss til å tenke at informant ikke har særlig tro på at det som skjer på avdelingen ikke betegnes som mobbing ifølge hen, men heller en slags del av barns utvikling i å prøve å teste grenser. I motsetning til informant 2 så forteller informant 1 at mobbing er noe som kan oppstå på alle avdelinger i barnehagen. Dette samsvarer med forskningen som er nevnt i Lund (2015, s. 13), hvor det er flere internasjonale studier som bekrefter at mobbing skjer også blant de yngste barna og ikke bare blant de

eldste. Om man skal se på informant 2 sitt synspunkt, kan man da stille seg spørsmål om hen ikke har tro på at mobbing kan skje blant småbarn og klarer dermed ikke å definere det som oppstår som mobbing? Nergaard (2021) forteller at barn trenger ansatte som klarer å se, forstå og fange opp hva som skjer i barns lek. Dette er noe vi selv har opplevd i praksis, gjennom at du må klare å se og forstå for å kunne klare å fange opp hva som skjer.

Når vi analyserer svarene fra alle de 4 informantene kan man se at arbeidserfaring har mye å si i forhold til om man etter mange års erfaring i samme barnehage låser seg til en bestemt definisjon. Vi kan også se på hvor mange mobbesaker de har hatt igjennom sin karriere er med på å svekke eller forsterker deres kvalitet i arbeidet med forebygging i hverdagen, og eventuelt hvor nøye dette arbeidet blir gjennomført. Dette er et funn vi har i forhold til de ulike informantene, hvor vi kan se at de med lengst arbeidserfaring ikke er like gode på å fange opp disse situasjonene, sammenlignet med dem med kortere arbeidserfaring. Dette kan tyde på at noen av informantene ikke er like endringsvillige og villig til å ta i bruk ny kunnskap. Samfunnet trenger barnehagelærere som er endringsvillige, ettersom at samfunnet stadig er i endring og krever at man omstiller seg (Birkeland & Carson, 2022, s. 25). Vi tenker derfor at dette er noe som bør undersøkes videre.

5.2 Ulike former for mobbing

Resultatene fra intervjuene viser oss at mobbing kan være vanskelig å oppdage spesielt blant store barn, ettersom at barna ofte har en intensjon med den mobbingen de utfører (Idsøe & Roland, 2017, s. 17). Dette gjør at barna er systematisk i sine handlinger og vet hvor de kan gjemme seg og gjøre det i skjul for å ikke bli oppdaget av personalet. Vi ønsket dermed å undersøke hvilke former for mobbing informantene føler dominerer i deres barnehager. Alle informantene har gjennom sin tid i yrket observert flere former for mobbing og at det som tidligere nevnt et varierende i forhold til alder og størrelsen på barnegruppen.

Gjennom informant 1 sine erfaringer kommer det frem at det er mest av den systematiske og skjulte mobbingen som vil si at barna selv har valgt seg ut et offer og gjerne går en plass som er lite oversiktlig. Dette er noe som kan være utfordrende for personalet å oppdage, ettersom at det skjer i skjul. Informanten forteller om en gjentakende situasjon hvor et barn alltid blir tildelt de mindre verdifulle rollene. Dessverre er dette en problematikk som kan utspille seg i rolleleken blant barnehagebarn. I tilfeller som dette blir rolleleken et redskap hvor noen barn bevisst og gjentatte ganger utøver makt over andre som ikke klare å forsvare seg selv (Idsøe & Roland, 2017, s. 33). Informanten forteller at disse situasjonene utspiller seg ofte ute i den

frie leken, ettersom at det er færre ansatte som kan observere og plukke opp hva barna egentlig holder på med. Dette tyder på hvor viktig det er at de ansatte må være mer synlig til stede gjennom hele barnehagehverdagen. Dette synet støtter seg på Idsøe & Rolands forskning (2017, s. 27), som får frem nødvendigheten av å ha kunnskap om ulike former for mobbeatferd. Informantens perspektiv får oss til å tenke over om alle barnehagelærere er klar over hvordan leken ser ut utenifra kontra hvordan den egentlig er. Ifølge Pape er ikke all lek god lek selv om det ser slik ut fra utsiden (Pape, 2020, s26). Er det behov for mer kunnskap knyttet til ulike former for mobbeatferd blant barn for at barnehagelærere skal klare å oppdage og stanse dem?

På den andre siden viser informant 4 gjennom sine observasjoner at det er en tydelig forskjell på gutter og jenter når det kommer til mobbeatferd. Jentene holder på med den skjulte og relasjonelle mobbingen, mens guttene holder på med den fysiske og verbale mobbingen. Ifølge informanten utestenger guttene andre barn ved å fortelle dem at de ikke får være med eller benytter seg av fysiske handlinger som å slå, sparke og dytte. Dette perspektivet stemmer overens med eksemplene som er gitt i Idsøe & Roland (2017, s. 29), hvor gutter er de som utfører den fysiske mobbingen, mens jentene er mer på den relasjonelle og verbale mobbingen. Er dette et tegn på at det trengs mer forskning på hvordan jenter og gutter utvikler seg når det kommer til atferd? Hvorfor ser man forskjellen på mobbeatferd hos gutter og jenter?

Samtidig kan vi også se at det kommer frem andre funn knyttet til former for mobbing i informant 2 sin barnehage. Der det utspiller seg maktforhandlinger mellom de yngste og eldste barna. Disse maktforhandlingene blir benyttet av de eldste barna for å ta styring over de yngre barna. Som informant 2 har nevnt i situasjonen med at «hvis jeg dytter dette barnet, så vet jeg at det faller». Dette er en bevisst handling barnet gjør for å få det som det vil. Slike situasjoner oppstår når det er ubalanse i styrkeforholdet mellom barna, ettersom et yngre barn ofte er svakere psykisk og fysisk, blir det dermed lettere for de eldre barna å ta kontroll (Idsøe & Roland, 2017, s. 17). Det er dermed viktig at personalet er til stede og bevisste på at slike situasjoner oppstår på småbarnsavdeling, samt viser og forklarer barna at dette ikke er greit.

Ved å sette disse tre sidene opp mot hverandre kan vi se hvor stor betydning det utgjør å ha kunnskap om ulike former for mobbing. De ulike formene for mobbing som utspiller seg i barnehagehverdagen er på med på å danne et komplekst bilde av mobbing og hvor vanskelig

det kan være å oppdage og håndtere. Det er derfor viktig at man som barnehagelærer har kunnskap om dette og vet hvordan man skal håndtere de ulike situasjonene.

5.3 Forebyggende arbeid

I intervjuene under hvordan barnehagelærer jobber forebyggende mot mobbing kommer det frem at informantene arbeider ulikt. Samtidig kan vi se at informantene vektlegger mye av det samme gjennom at de har fokus på vennskap, lek og personalets rolle. Vi kan også se at kartleggingsskjema er noe som brukes mye i informantenes barnehager.

Informant 3 & 4 konstaterer med at for at barna skal kunne utvikle gode vennskap og god sosial kompetanse er det nødvendig at vi som barnehagelærere er tett på leken. Leken til barna er den arenaen der de danner vennskap, men også nøkkelen for at den sosiale kompetansen skal utvikle seg (Pape, 2020, s.26). Samtidig sier informant 3 at en skal inkludere alle i leken om noen spør. Men spørsmålet her er om det alltid er rett? Om vi skal se det fra informant 1 sitt perspektiv så er det at barna selv skal få lov til å bestemme hvem de vil leke med og at noen ganger vil man leke alene og det er helt greit. Barnehagen skal være en arena hvor barn opplever humor, glede, engasjement og spenning gjennom lek, både alene og sammen med andre (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Dette vil si at det er innfor barn noen ganger ønsker å leke alene, og at dette er noe de skal få lov til. Men hvor går grensen for når man som barnehagelærer skal gripe inn i leken når noen ønsker å være med?

Barna er i en læringsprosess der de tester ut grenser på hva som er rett og galt og det er via disse grensene som den sosiale kompetansen utvikles. Personalet skal støtte barna i å finne balansen mellom å ta hensyn til de rundt seg, men også til seg selv og egne behov (Pape, 2020, s.26). Likevel er informantene enige om en ting, nemlig viktigheten av å ha fokus på barns relasjoner. Altså relasjonene mellom barn-barn og barn-voksen. Som Sommer (2014) nevner opplever en barnehagelærer relasjonene og samspillene annerledes enn hvordan barna oppfatter de. Alle informantene nevner at de bruker kartleggingsskjema for å sikre at alle barna har gode relasjoner. Samtidig understreker informantene hvor stor betydning det har å være gode rollemodeller for barna som er tilgjengelig og til stede i leken. Det er viktig at man som barnehagelærer involverer seg i barns lek, både som deltaker og som veileder (Nergaard, 2021, s. 172). Informantene får frem gjennom å være til stede i leken får man et innblikk i hva barna egentlig holder på med og man får et innsyn i hvem som leker med hvem. Gjennom denne leken dannes også relasjoner som kan være både gode og vonde, dette er deres læringsprosess og utvikling.

5.4 Personalets rolle

Videre får informantene fram hvor grunnleggende det er med personalets kunnskap og rolle i forbindelse med forebygging av mobbing og i hvor stor grad den blir benyttet. Informant 1 forteller nødvendigheten med å ha en felles innfallsvinkel til hvordan man skal arbeide forebyggende mot mobbingen. Hen nevner at de har et fokus på nulltoleranse for mobbing i barnehagen og at alle jobber med dette på lik linje. Skogen (2021, s. 47) forteller at det er nødvendig at personalet har en felles forståelse og kunnskap om hvordan man skal arbeide for å forebygge mobbing i barnehagen, noe som samsvarer med det informanten forteller oss. Vi har selv sett viktigheten med at personalet har en felles forståelse og enighet om hvordan man skal håndtere ulike situasjoner og hvordan det kan påvirke barnet dersom man velger å vike fra denne forståelsen. Samtidig så vektlegger informant 3 betydningen av å ha et påskrudd personale på jobb. Idsøe & Roland (2017) får frem hvor grunnleggende det er at vi som barnehagelærere er gode rollemodeller for barna. Dette er ettersom at vi er med i en stor del av deres utvikling. Som barnehagelærer skal du sørge for at barna tilegner seg gode holdninger og verdier. Informanten forteller også hvilken betydning det har at personalet har kunnskap om ulike former for mobbeatferd, slik at de kan fange det opp og stoppe det. Vi kan se her at dette er noe både informant 1 og 3 mener har stor betydning i forhold til forebyggende arbeid mot mobbing.

Imidlertid ser informant 4 betydningen av å ha åpne dialoger med barna, som er med på å danne gode relasjoner med dem. Hen definerer dette med at det gjør det lettere for barna og komme og si ifra uansett hva det skulle være. Idsøe & Roland (2017, s. 48) går dybden på hvor viktig det er at personalet forteller barn at det er ok å komme og sier ifra om mobbing dersom de opplever det. Samtidig understreker informanten at vi skal ta barna på alvor når de velger å komme til oss. Det er personalet sitt ansvar å høre på barna, og støtte dem i å forstå egne og andres følelser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Når vi ser på personalet sin rolle ser vi at det har en essensiell betydning i barns hverdag. Alle informantene er enige om at personalet har en stor betydning i det forebyggende arbeid mot mobbing og generelt i barnehagen. Nergaard (2021, s. 172) konstaterer med at tilstedeværelsen til personalet i leken og samspillet med barna har en stor betydning for de eventuelle relasjonene som dannes. Dette er noe vi ser at går igjen i alle informantenes synspunkter og at de har et økt fokus på personalets rolle. Vi kan knytte dette opp mot at man som ansatt skal være en tydelig rollemodell for barna der man skal lære dem til å bli egne individer som senere skal fungere i storsamfunnet.

Gjennom denne forskningen har våre funn konstatert at personalet sin kompetanse har en stor betydning i alle informantenes barnehager. Ut ifra dette kan man se på hvordan våre holdninger kan oppleves for barna og hvilken påvirkning den har. Når vi setter alle synspunktene opp mot hverandre setter vi oss et spørsmålstegn ved at informant 1 er den eneste som nevner noe som helst om nulltoleranse for mobbing. Samtidig viser våre funn at ingen av informantene nevner noe om §42 og §43 som omhandler aktivitetsplikt og skjerpet aktivitetsplikt (Barnehageloven, 2005, §42-43). Dette er noe som fanget interessen vår og som vi mener burde undersøkes videre.

5.5 Foreldresamarbeid

I forskningen vår om mobbing i barnehagen og hvordan dette forebygges, ønsket vi å undersøke hvilke tanker informantene hadde i forbindelse med foreldresamarbeid, og dets betydning. Informantene presenterer sine erfaringer og tanker rundt foreldresamarbeid generelt, men også i situasjoner hvor det har oppstått mobbing. Barnehageloven og Rammeplanen konstaterer med at barnehagen og personalet skal ha et godt samarbeid med hjemmet for å kunne ivareta barnas behov på best mulig måte (Barnehageloven, 2005, §1; Kunnskapsdepartementet, 2017, s.17). Dette er noe informant 1,3 og 4 bekrefter ved at de vektlegger betydningen av den daglige dialogen som et grunnlag for å danne et godt foreldresamarbeid. Alle informantene fokuserer på å skape et forhold som er preget av åpenhet, ærlighet og tillit. Informantene er tydelige på betydning av å være ærlig og fortelle ting slik som det er. Dette er noe som gjelder i alle situasjoner, men spesielt nødvendig i saker som omhandler mobbing.

Samtidig utdyper informant 1 hvilken betydning det har å gi ekstra veiledning og oppfølging til de foreldrene som trenger det. For som barnehagelærere skal vi dele vår kunnskap med foreldrene på samme måte som de deler sin kunnskap om barnet med oss.

Utdanningsdirektoratet (2017) anbefaler barnehagelærere å informere og ta med foreldrene i det forebyggende arbeidet mot mobbing. Noe informant 1 viser at de gjør gjennom den veiledningen de gir foreldrene. Glaser hevder at om foreldrene uttrykker at deres barn ikke har et godt og trygt barnehagemiljø, har man som barnehagelærer en plikt til å undersøke dette (Glaser, 2023, s. 75). Videre forteller han at man skal ta foreldrene på alvor og vise at man gjør noe med deres bekymring. Informantene forteller at det er i slike situasjoner du må ta den vanskelige samtalen, til tross for at det kan bli tøft. De vektlegger at det er betydningsfullt for dem å få frem til foreldrene at de ikke er ute etter å ta noen, men heller hjelpe til med å løse situasjonen. Hver forelder er ulik og vil derfor reagere forskjellig på

denne typen informasjon, så det er derfor nødvendig og velge den tilnærmingen som passer seg best. På en annen side så nevner informant 3 at det ikke er en garanti at man har foreldrene med på laget, selv om det er det man ønsker. Blir det da slik at barnehagelærere unngår å ta den vanskelige samtalen med tanke på forholdet til foreldrene?

Etter at vi har sett på de ulike informantenes perspektiv og erfaringer ser vi at informant 2 ikke nevner den daglige dialogen med foreldrene i like stor grad som de andre informantene gjør. Dette var noe som fanget øyet vårt ettersom at de andre informantene vektlegger viktigheten med den daglige dialogen, som er med på å danne og opprettholde et godt foreldresamarbeid. Dette gjør at vi undrer oss over hvorfor det ikke blir vektlagt i like stor grad som hos de andre informantene. Men vi kan dermed ikke fastslå hvorfor det er slik.

6.0 Avslutning

Gjennom denne studien har vi kunne dykke dypere inn på hvordan barnehagelærere forebygger mobbing i barnehagen, samt hvordan barnehagelærere oppfatter begrepet mobbing i barnehagekontekst. Studien har avdekket at det er varierende forståelser og praksis ute i barnehagene. Funnene våre får frem en bred og interessant sammenheng mellom teori og praksis, samtidig som vi får et innblikk i hvordan mobbing kan oppfattes i barnehagesammenheng. I dette arbeidet har vi sett hvordan de ulike formene for mobbing spiller en stor rolle i forebygging og håndtering av mobbing. Et av de mest oppsiktsvekkende funnene vi har gjort er betydningen av hvor lang arbeidserfaring barnehagelærerne har, i forhold til hvor oppdaterte de er på både lovverket og kunnskap knyttet til temaet. Vi har observert at barnehagelærerne med kortest arbeidserfaring har mer kunnskap om mobbing, samt egenskaper til å fange opp og håndtere mobbesituasjonene raskere enn dem som har lengre arbeidserfaring i yrket. Gjennom dette har vi sett betydningen av barnehagelærer sin kunnskap og hvor mye den har å si for kvaliteten på det pedagogiske tilbudet barnehagen tilbyr barna. Ut ifra disse funnene mener vi det burde vært et krav om kunnskapsfornyelse etter en viss periode i yrket for å alltid være i forkant. Kunnskapsfornyelse kan bidra til at en jobber mer systematisk og at alle har samme forståelse om hva det er vi jobber mot. Samt at vi kan se betydningen av hvor viktig det er å være åpen for ny kunnskap ettersom at dagens samfunn er i konstant endring.

Et sentralt tema som har vært en gjenganger i studien er hvor avgjørende det er å ha et godt foreldresamarbeid. Dette er noe informantene legger stor vekt på og de ser betydningen av den daglige kontakten og hvilken påvirkning den har i samarbeidet. Det er viktig for dem å involvere foreldrene i det som skjer i barnehagen, men også i det forebyggende arbeidet mot mobbing. Informantene har vært veldig klar på at ærlighet er en stor del av foreldresamarbeidet og det gjør det lettere for dem å ta den vanskelige samtalen, dersom den oppstår. Vi kan dermed se at det er tydeligere at mobbing i barnehagen har fått en mer sentral rolle innenfor barnehagerammene de seneste årene som gjør at de med kortere erfaring og nyere kunnskap har en lettere tilnærming på hvordan en skal arbeide for å forebygge mobbing. Ut ifra dette kan man danne et godt arbeidsmiljø ved at man deler kunnskapen man har på tvers av avdelingene som er med på å danne et sterkt og solid samhold som deretter øker kvalitetene til hver enkelt ansatt. Ved at hver enkelt ansatts kvaliteter øker, øker en også kvaliteten på tilbudet som barna og foreldrene mottar.

Til slutt vil vi si at vi sitter igjen med ny kunnskap og en bredere forståelse av mobbing som fenomen i barnehagen. Under utformingen av denne bacheloren har vi blitt mer bevisst på betydningen og hvilken rolle mobbing og dens definisjon har for det forebyggende arbeidet. Denne kunnskapen ser vi på som verdifull og tar med oss videre ut i arbeidslivet for å kunne gjøre andre oppmerksom på hvor essensielt og relevant dette temaet er i hverdagen vår. Dersom vi skulle arbeidet videre med denne studien, ville vi gravd enda dypere på forskjellen mellom gutter og jenters mobbeatferd og hvorfor de benytter seg av ulike former for mobbing.

7.0 Litteraturliste

Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (barnehageloven). LOV-2005-06-17-64).

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Birkeland, Å. & Carson, N. (2022). *Veiledning for barnehagelærere*. (5.utg.).

Cappelen Damm akademisk.

Glaser, V. (2023) *Foreldresamarbeid; Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (3.utg)

Universitetsforlaget

Gunnestad, A. (2019). *Didaktikk for barnehagelærere: en innføring* (2.utg.).

Universitetsforlaget.

Horseng, M.H. (2021) *Forebyggende arbeid mot mobbing i barnehagen: Hvordan arbeider pedagogiske ledere med å forebygge mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre oss de eldste barna i barnehagen?* (Bacheloroppgave Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehgaelærerutdanning)

<https://open.dmmh.no/dmmhxmlui/bitstream/handle/11250/2775433/Horseng%2c%20HM%20-%20BHBAC3980.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Idsøe, E.C. & Roland.P. (2017) *Mobbeatferd i barnehagen; Temaforståelse, forebygging, tiltak*. Cappelen Damm Akademisk

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehager: innhold og oppgaver*.

<https://www.udir.no/contentassets/5d0f4d947b244cfe90be8e6d475ba1b4/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>

Larsen, A.K (2020) *En enklere metode; veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2.utg) Fagbokforlaget

Lund, I. (2015). «De er jo bare barn»: *Om barnehagebarn og mobbing*. Pedlex as.

Lund, I. & Helgeland, A. (2016). *Mobbing i barnehagen: anerkjennelse som forebygging*. Pedlex as.

Lund, I. & Helgeland, A. (2020). *Mobbing i barnehage og skole: nye perspektiver*. Cappelen Damm akademisk.

Lund, I. & Helgeland, A., Kovac V.B., Nome, D., Cameron, D.L. (2015). *Hele barnet, hele løpet: Mobbing i barnehagen*. Kristiansand: Universitetet i Agder.

Lunde, C. & Brodal, P. (2022). *Lek og læring i et nevroperspektiv: hvordan gode intensjoner kan ødelegge barns lærelyst*. Universitetsforlaget.

Nergaard, K. (2021). Utestengt fra lek i barnehagen: hvordan oppleves det? - og hva ønsker barn seg da? I Fodstad, C.D, Glaser, V & Sæther, M (red). *Den frie lekens vilkår*. (s. 160-165) (kap.9). Universitetsforlaget. (5 s)

Nome, D.Ø. (2019). *Hverdagshendelsenes pedagogikk; Barnehagen sett fra barnehøyde*. Cappelen Damm akademisk

Pape, K. (2020). *Lek og inkludering i barnehagen; motvekt til utestengning og mobbing*. KF (Kommuneforlaget AS)

Pape, K. (2020). *Gode medarbeidere i barnehagen; arbeid med lek og inkludering*. KF (Kommuneforlaget AS)

Sjursen, K. (red). (2021). Tiltak= lek i barnehagen? Lekens sosiale funksjon. I B.B. Hvidsten (red.). *Spesialpedagogikk i barnehagen*. (2.utg., s. 131). Fagbokforlaget.

Skogen, E. (2021). Ledelse i barnehagen. I: E, Skogen, (red); R. Haugen; M. Lundestad & M.V. Slåtten, *Å være leder i barnehagen*. (3.utg., s.47). Fagbokforlaget.

Sommer, D. (2014). *Barndomspsykologi: Små barn i en ny tid*. (2.utg.). Fagbokforlaget.

Universitetet i Oslo. «Transkriber med Autotekst» UIO.NO. Hentet fra:

<https://autotekst.uio.no/nb> (Lastet ned: 08.04.2024)

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Grunnlagsdokument for arbeid med barnehage-, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser. En felles plattform for statlige aktører. Revidert utgave*

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/513fa156aaa64eb3a20965a0d79c1d1a/grunnlag-sdokument-barnehage-skolemiljo-mobbing-og-krenkelser.-revidert-utgave-15.09.17.pdf>

8.0 Vedlegg

8.1 Vedlegg 1– Intervjuguide

Intervjuguide

Innledning:

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvilken stilling har du?
3. Hvor lenge har du arbeidet i barnehage?

Mobbing

4. Er du kjent med mobbeloven i barnehagen?

Hvis ja: Hvordan bruker dere denne aktivt i barnehagehverdagen?

Hvis nei: Hvorfor ikke?

5. Hvilke assosiasjoner har du til begrepene: mobbing, utestengning og krenkelser?
6. I hvilke situasjoner opplever du at det oppstår krenkelser/mobbing/utestengning?
7. Hvilke former for mobbing opplever du mest i barnehagen? (direkte, indirekte og skjult mobbing?)
8. Hva tenker du kan være grunnen til at mobbing oppstår i barnehagen?
9. Hvor ofte har dere samtaler i personalet ang mobbing i barnegruppen?
10. Mobbing kan være vanskelig for voksne og oppdage, hvilke metoder bruker dere for å finne ut om et barn blir mobbet/utestengt/krenket? (observasjon, barneintervju og sosiogram?)
11. Hva syntes du er utfordrende i arbeid mot mobbing/utestengning/krenkelser? Er det noe du føler du trenger mer kunnskap om?

Hvis ja: hva er det du kunne tenke deg og ha mer kunnskap om?

Hvis nei: hvorfor ikke?

Foreldresamarbeid

12. Hvordan arbeider dere sammen med foreldrene ang mobbing/utestengning?
13. Hva er viktig å tenke på når en skal snakke med foreldrene om at barnet dems er utsatt for mobbing/utestengning?

14. Hva er viktig å tenke på når en skal snakke med foreldrene om at barnet dems er den som mobber/utestenger?

Handlingsplan og rutiner

15. Har dere en plan for hvordan dere forebygger mobbing/utestenging og krenkelser?

Hvis ja: Hva går denne planen ut på?

Hvis nei: Hvorfor ikke?

16. Hva sier årsplanen deres om mobbing/utestenging/krenkelse?

17. Hvordan jobber dere praktisk for å forebygge mobbing? (deler barna inn i grupper, jobber med det sosiale miljøet, støtte barn som ikke kommer inn i leken osv)

18. Hvilke metoder bruker dere når dere snakker med barna om de blir mobbet/ertet?

19. Hvordan snakker dere med de barna som mobber?

20. Hvilke betydninger har personalet i forhold til forebygging av mobbing?

Avslutningsspørsmål

21. Er det noe du vil legge til, eller noe du føler vi ikke har fått snakket om som omhandler mobbing/utestenging/krenkelser i barnehagen?

22. Hvordan var det å være med på dette intervjuet?

8.2 Vedlegg 2 – Samtykkeskjema

Samtykkeskjema

Dette er et spørsmål til deg som jobber i barnehage om du har lyst til å være med på et intervju til vår bacheloroppgave. Selve formålet med oppgaven er å avdekke om hvordan du som barnehagelærer leder oppfatter mobbing/utestengning i barnehagen og hvordan du/dere velger å forebygge dette.

Formål

Mobbing i barnehagen er et aktuelt tema og er noe som blir arbeidet mye med. Men hvordan oppfatter barnehagelærere dette og hvordan velger de å jobbe med det? Dette er noe som vi gjerne har lyst og vite litt mer om for og avdekke hvor mye det blir jobbet med.

Problemstillingen vår er:

Hvordan oppfatter barnehagelærere mobbing og hvilke grep gjør vi for å forebygge dette?

Ditt personvern:

Oppgaven vil være anonymisert og dermed er det ingen som kan spore svarene tilbake til deg. Eventuelle lydopptak fra intervju vil bli slettet rett etter vi har transkribert det inn i tekst. Om det kommer fram eventuelle personopplysninger i intervjuet vil disse bli anonymisert ved bruk av kodeord slik at det bare er vi som skriver om vet hva det betyr.

Hva skjer med personopplysningene etter at bacheloren er levert?

Alle notater fra intervju vil bli slettet og makulert etter at oppgaven er levert og godkjent.

Innlevering er 23.mai og deretter en 3. ukers sensurfrist.

Spørsmål og svar:

Dersom det er noe du lurer på angående oppgaven eller at du vil vite mer er det bare og ta kontakt med oss.

Samtykkeerklæring

Jeg har lest og forstått informasjonen om prosjektet. Jeg har fått muligheten til å stille og få svar på spørsmål jeg lurer på.

Jeg samtykker til

Delta i intervju

Jeg samtykker til at mine svar kan oppbevares og behandles frem til prosjektet er ferdig

---

(Signatur av deltaker)

(Dato) (Sted)

8.3 Vedlegg 3 - Tillatelse fra sikt

22.04.2024, 14:46

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
158949**Vurderingstype**
Standard**Dato**
20.02.2024**Tittel**

Intervjuguide til bachelor

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig

[Redacted]

Student

[Redacted]

Prosjektperiode

01.03.2024 - 31.08.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.08.2024.

[Meldeskjema](#)**Kommentar**

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

TAUSHETSPLIKT

Forskningsdeltagerne har yrkesmessig taushetsplikt, og kan ikke dele taushetsbelagte opplysninger med forskningsprosjektet. Vi anbefaler også at du minner dem om dette.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

8.4 Vedlegg 4 – informasjonsskriv

Informasjonsskriv om forskningsprosjektet

“Forebygge mobbing i barnehagen”

Vi er to studenter som går tredje året på barnehagelærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet, og vi er nå i gang med vår bacheloroppgave. Vår bacheloroppgave har som formål å undersøke hvordan vi kan forebygge mobbing i barnehagen. I dette skrivet er det informasjon til deg om målene for prosjektet og hvilken betydning din deltagelse har for dette.

Formål

Barnehageloven sine paragrafer lyder som følgende; § 41 nulltoleranse og forebyggende arbeid, §42 aktivitetsplikt og §43 skjerpet aktivitetsplikt dersom en som jobber i barnehagen, krenker et barn. Ved å bruke disse paragrafene kan vi minske mobbingen som foregår ute i norske barnehager, vi vil derfor se på hvilke situasjoner, hvor, og typer av mobbing som finnes og hvordan de blir arbeidet med for å forebygge dette i barnehagehverdagen som er en svært hektisk hverdag. Dette vil vi få svar på gjennom og foreta oss av gjennom et kvalitativt intervju, hvor vi ønsker og få innblikk i de som barnehagelærer sitt syn og erfaringer. For at vi skal få dette til ønsker vi og skulle kunne få intervju 2 barnehagelærere fra deres barnehage, gjerne 1 fra storbarn og en 1 fra småbarn. Dette er for at vi skal kunne se forskjeller på aldersgrupper.

Hva innebærer det for deg og å delta?

Dersom du fortsatt ønsker å delta, innebærer det at du deltar i et intervju sammen med oss. intervjuet vil ta ca. 45 min - 1 time. Vi ønsker at det skal være så behagelig og avslappende for deg så vil derfor avtale tid og sted som passer best for deg og din timeplan. intervjuet blir bare mellom deg og oss, all informasjon som du gir oss vil bli anonymisert i oppgaven som betyr at ingenting vil kunne spores tilbake til deg og din barnehage. For at vi skal sikre mest mulig konkrete svar og sitater, ønsker vi å foreta oss lydopptak. Disse lydopptakene er det bare vi som kommer til å høre på, og vil bli slettet når oppgaven er blitt godkjent.

Dette vil si at etter intervjuet vil vi transkribere intervjuet fra lydopptak ned på papir.

Ettersom at det er strenge regler om personopplysninger har vi søkt til SIKT som ser til at

dette prosjektet står i samsvar med personvernreglene. Du kan til enhver tid trekke deg om du ikke lenger ønsker å delta i intervjuet. Du kan også få en kopi av ditt intervju når det er ferdig transkribert om ønskelig.

Vi vil komme til og stille ulike spørsmål som er relevant for vår forskning:

- Mobbing i barnehagen: deres arbeid
- Foreldresamarbeid
- Handlingsplan og rutiner

Kontaktinformasjon

Dersom du har spørsmål eller lurer på noe mer angående prosjekt er det bare å ta kontakt med en av oss.